

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **J. F.**, zastoupen Mgr. Zdeňkem Stránským, advokátem se sídlem náměstí Václava Hanky 828, Dvůr Králové nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2019, č. j. 8 A 9/2019 - 54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Zdeňku Stránskému, advokátovi, **s e n e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 3. 12. 2018, č. j. MSP-153/2016-ODSK-OTC/16, žalovaný zamítl žádost žalobce o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti ve výši ztráty na výdělku v částce 127 833 Kč pro nesplnění podmínek stanovených v § 24 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o obětech trestných činů“). Žalobce se poskytnutí peněžité pomoci domáhal na základě toho, že se dle rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 12. 2014, č. j. 1T 177/2014 - 189, ve spojení s usnesením Krajského soudu Hradec Králové – pobočka Pardubice ze dne 12. 2. 2015, č. j. 13To 16/2015 - 210, stal dne 24. 7. 2014 obětí trestného činu loupeže. Dle uvedených rozhodnutí byl jeden ze spolupachatelů uznán vinným, že dne 24. 7. 2014 v době od 00:16 hod. do 00:22 hod. v Pardubicích společně se dvěma dalšími osobami přiběhli zezadu k žalobci, který krátce předtím odešel z herny Atlanta. Jeden z nich žalobce chytil zezadu okolo krku do tzv. kravaty, druhý z nich jej chytil za ruce a třetí z nich mu zvedal nohy, v důsledku čehož žalobce téměř ztratil vědomí a upadl na zem. Společně jej

prošacovali a odcizili mu finanční hotovost ve výši 3 500 Kč. Dle žalovaného nedosáhla újma na zdraví žalobce vzniklá v souvislosti s tímto trestným činem intenzity ublížení na zdraví stanovené v § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který v záhlaví uvedeným rozsudkem zrušil rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Konstatoval, že dojde-li u trestného činu loupeže k ublížení na zdraví, je újma na zdraví již zahrnuta ve skutkové podstatě tohoto trestného činu. Jednočinný souběh trestného činu loupeže s trestnými činy podle § 140 (*vraždy*), § 145 (*těžké ublížení na zdraví*), § 146 (*ublížení na zdraví*), § 147 (*těžké ublížení na zdraví z nedbalosti*) nebo § 148 (*ublížení na zdraví z nedbalosti*) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále též „trestní zákoník“) je proto podle odborné literatury vyloučen. Z důvodu vyloučení jednočinného souběhu není případný dopad užitého násilí na zdraví poškozeného součástí právní kvalifikace a ani skutkové věty odsuzujícího rozsudku. Žalovaný tak pochybil, pokud žádost žalobce posoudil pouze z hlediska znění § 24 zákona o obětech trestných činů. Měl vzít v úvahu rovněž tvrzení žalobce doložené lékařskými zprávami. Z těchto vyplývá, že v důsledku protiprávního jednání pachatelů trestného činu došlo u žalobce k poruše statiky a dynamiky krční páteře. Předložené lékařské zprávy a vyjádření společnosti IndustryZone s. r. o. jako předpokládaného zaměstnavatele žalobce sice ještě nedokládají, že žalobce utrpěl ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Nepochybně z nich však vyplývá, že k poruše zdraví u žalobce došlo. Pokud se žalovaný tvrzením žalobce nezabýval a posoudil žádost čistě formálně, zjistil skutkový stav v rozporu se zásadou materiální pravdy ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále též „správní řád“). Městský soud proto žalovanému uložil řádně a v úplnosti objasnit skutkový stav tak, aby bylo postaveno najisto, zda žalobce v důsledku trestného činu utrpěl ublížení na zdraví a zda tato újma byla takové intenzity, že žalobci znesnadnila nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života.

III.

[3] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Neztotožnil se s názorem městského soudu, že případný dopad užitého násilí na zdraví poškozeného není součástí právní kvalifikace a ani skutkové věty odsuzujícího rozsudku. Bez popisu dopadu užitého násilí na zdraví poškozeného by vůbec nebylo jasné, proč trestní soud daný skutek kvalifikoval „pouze“ jako trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku a nikoliv jako kvalifikovanou podstatu podle odst. 2 písm. b) téhož zákona. Správní orgán je proto v řízení o žádosti o peněžitou pomoc vázán skutkovým popisem a z něj přímo vyplývající právní kvalifikací trestného činu. Orgány činné v trestním řízení se přitom musí řídit zásadou materiální pravdy. Mají tak povinnost zjistit, jak závažná újma na zdraví byla poškozenému způsobena. Podle těchto zjištění daný trestný čin právně kvalifikují a též uvedou přesný popis skutku a jeho dopadů na zdraví poškozeného. Právě z tohoto skutkového popisu poté stěžovatel vychází, neboť v řízení podle zákona o obětech trestných činů není nadán diskreční pravomocí. Stěžovatel doplnil, že je vázán obsahem trestního spisu rovněž podle § 57 odst. 3 správního řádu. Nemůže tak dojít k odlišnému stanovisku ohledně újmy na zdraví způsobené žalobci. V daném případě orgány činné v trestním řízení toliko uvedly, že žalobce „*téměř ztratil vědomí a upadl na zem*“. Žádné další dopady na zdraví žalobce ve skutkovém popisu uvedeny nejsou. Z obsahu trestního spisu tedy nevyplývá, že žalobci bylo v souvislosti s trestným činem ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Protože stěžovatel vycházel striktně z obsahu trestního spisu a zjištění orgánů

pokračování

činných v trestním řízení, žádost žalobce zamítl. Okolnosti spáchání trestného činu byly dostatečně objasněny orgány činnými v trestním řízení. Není úkolem stěžovatele nahrazovat jejich činnost. V případě připuštění opaku by mohl být jeden a tentýž skutek odlišně popsán a kvalifikován v trestním a správním řízení. Městský soud stěžovateli *de facto* ukládá, aby od skutkových zjištění obsažených v trestním spise takřka úplně odhlédl a provedl nové vyšetřování daného trestného činu. V závěru kasační stížnosti stěžovatel odmítl, že by jeho rozhodnutí bylo překvapivé a že mu bylo vyjádření společnosti IndustryZone s. r. o. dodáno na počátku řízení. Jelikož dle stěžovatele závěr městského soudu o nutnosti provedení dalšího dokazování nemůže obstát, navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Stěžovatel se nejprve vymezil vůči závěru městského soudu, že není možný jednočinný souběh trestného činu loupeže dle § 173 trestního zákoníku a trestného činu ublížení na zdraví dle §§ 146, resp. 148 téhož zákona. Odkázal přitom na odlišnou odbornou literaturu (komentář k trestnímu zákoníku) než městský soud.

[8] Je pravdou, že oba odborné prameny se k otázce vyloučení jednočinného souběhu nevyjadřují zcela shodně. Rozpor v komentářové literatuře však neshledává Nejvyšší správní soud za relevantní pro projednávaný případ. Pro nyní posuzovaný případ není rozhodné, zda z hlediska trestního zákoníku došlo k jednočinnému souběhu či nikoliv, ale zda při trestném činu loupeže, jehož obětí se žalobce stal, došlo k ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Ani stěžovatelem prezentovaná odborná literatura nadto nevyklučuje závěr, že újma na zdraví je již zahrnuta ve skutkové podstatě trestného činu loupeže. Uvádí, že „*nemusí být podle tr. zákoníku jednočinný souběh trestného činu loupeže podle § 173 a trestného činu ublížení na zdraví podle § 146, a to jak v základní skutkové podstatě, tak zejména v kvalifikovaných skutkových podstatách podle odst. 2 tohoto zákonného ustanovení, vyloučen a je možný*“. U kvalifikované skutkové podstaty tomu tak bude vždy, *u skutkové podstaty základní pak v závislosti na faktickém průběhu toho kterého činu v těch případech, kdy v rámci trestného činu loupeže bylo násilí, které způsobilo zdravotní újmu, použito pachatelem nadbytečně a nebylo nezbytnou součástí průběhu skutkového děje*“ (zdůrazněno soudem).

[9] Podle § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů se ublížením na zdraví pro účely tohoto zákona rozumí *takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření*.

[10] Citovaná definice pojmu ublížení na zdraví v zákoně o obětech trestných činů je převzata z trestního zákoníku. Podle § 122 odst. 1 trestního zákoníku se ublížením na zdraví rozumí *takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského*

ošetření. Na rozdíl od trestního zákoníku tedy obsahuje definice v zákoně o obětech trestných činů významnou odlišnost, a to výslovnou časovou specifikací délky trvání znesnadnění obvyklého způsobu života poškozeného. Ustanovení § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů tuto dobu výslovně vymezuje délkou nejméně tří týdnů. Již jen z této odlišnosti vyplývá, že závěr o tom, zda při trestném činu došlo k ublížení na zdraví, se může v trestním řízení a v řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti lišit. Vymezení pojmu ublížení na zdraví je totiž pro účely poskytování peněžité pomoci od státu obětem trestných činů koncipováno samostatně. Nelze proto zjednodušeně uzavřít, že není-li čin pachatele kvalifikován jako ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku, nemohlo dojít k ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. I odborná literatura ostatně připouští, že v řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti mohou nastat situace, při kterých „i když z trestněprávního hlediska půjde o ublížení na zdraví, z pohledu tohoto ustanovení se nemusí o ublížení na zdraví jednat“ (viz Gřivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol. *Zákon o obětech trestných činů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 166).

[11] Stěžovatel rozhodoval o žádosti žalobce za situace, kdy trestní řízení již bylo pravomocně skončeno odsuzujícím rozsudkem. Lze přitom přisvědčit tomu, že rozhodnutím trestního soudu byl stěžovatel při rozhodování o žádosti žalobce vázán (srov. § 57 odst. 3 správního řádu). Tato vázanost se přirozeně vztahuje nejen na právní kvalifikaci daného trestného činu, ale i na skutkový popis uvedeného trestního jednání. Dle rozhodnutí trestních soudů byl na žalobci jako poškozeném spáchán zločin loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku. Ten spočívá v tom, že [k]do proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. Ze skutkové věty rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 12. 2014, č. j. 1T 177/2014 - 189, vyplývá, že na žalobci bylo užito násilí, nikoliv toliko pohrůžka bezprostředního násilí (která by z hlediska kvalifikace daného trestného činu jako loupeže byla dostačující). Pokud vůči žalobci bylo dle rozsudku trestního soudu užito násilí, nelze *a priori* vyloučit, že důsledky tohoto násilí nedosáhly intenzity předpokládané v § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, jakkoliv skutková věta trestního rozsudku žádné dopady užitého násilí na žalobce nezmiňuje. Nelze totiž odhlédnout od toho, že následek v podobě ublížení na zdraví (ve smyslu § 122 odst. 1 trestního zákoníku) není znakem skutkové podstaty trestného činu podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku. Tím méně pak může být znakem skutkové podstaty ublížení na zdraví tak, jak je definuje § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Ze skutečnosti, že skutková věta v trestním rozsudku žádné dopady na zdraví žalobce neuvádí, nelze tudíž automaticky dovozovat, že žalobce žádné takové následky neutrpěl. Tato okolnost je z hlediska naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku nerozhodná. Zda došlo k ublížení na zdraví, je relevantní pouze z hlediska kvalifikované skutkové podstaty zakotvené v § 173 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. V tomto případě se však musí jednat o *těžkou* újmu na zdraví. Mlčí-li tedy skutková věta rozsudku Okresního soudu v Pardubicích o následcích násilí spáchaného na žalobci, znamená to toliko to, že žalobci nevznikla těžká újma na zdraví ve smyslu trestního zákoníku, nikoliv to, že mu nevznikla žádná újma na zdraví ve smyslu zákona o obětech trestných činů.

[12] Stěžovatel nevyhověl žalobcově žádosti o poskytnutí peněžité pomoci jako oběti trestné činnosti, jelikož z popisu skutku v odsuzujícím rozsudku přímo nevyplývá ublížení na zdraví žalobce ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Jak vyplývá z výše uvedeného, tato skutečnost sama o sobě není pro vyloučení nároku podle zákona o obětech trestných činů dostačující. Postup stěžovatele rovněž odporuje smyslu a účelu právní úpravy zákona o obětech trestných činů, kterou je třeba při rozhodování o žádostech o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti zohlednit. Tento smysl a účel zákona shrnul Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 10. 2018, č. j. 2 As 297/2017 - 25, následovně: „zákon o obětech trestných činů byl přijat s cílem zlepšit postavení obětí, zejména tak, aby s nimi bylo zacházeno s respektem k jejich osobnosti, citlivě

pokračování

s ohledem na situace, v jakých se (nikoliv vlastní vinou) nachází, a způsobem, který jim nepřivodí další újmu. Spolu s tím byl též zdůrazněn aspekt, aby byla obětem trestných činů poskytnuta pomoc, a to včetně pomoci peněžní (viz důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů). Co se pak týče základních principů, na nichž je poskytování peněžité pomoci vystavěno, platí, že primárním účelem peněžité pomoci je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem, jak uvádí § 25 zákona o obětech trestných činů. Zároveň však lze dovodit také sekundární účel peněžité pomoci, jímž je (byť částečná) reparace újmy, která byla oběti trestným činem způsobena (viz Grřina, T., Šámal, P., Váľková, H. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014). Uvedené lze dovodit též z obecného účelu tohoto zákona, kterým je (mimo jiné) zlepšení postavení osob poškozených trestným činem při uplatňování nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy. Jakkoli totiž i dřívější úprava zakotvila možnost peněžité pomoci obětem trestných činů, tato úprava byla samostatná a nikterak v celku nezohledňovala postavení oběti a nezbytnost specifického přístupu k ní. To se právě přijetím nového zákona o obětech trestných činů změnilo, neboť ten komplexně reagoval na zvláštní postavení obětí trestných činů a takto vněm byla projevována zvýšená ochrana jejich práv (viz Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2014).“

[13] Optikou citovaného smyslu a účelu zákona nelze než přisvědčit městskému soudu, že postup stěžovatele byl čistě formalistický, a to především s přihlédnutím k tomu, že žalobce doložil lékařské zprávy, z nichž se podávalo, že utrpěl v souvislosti s trestným činem poruchu na zdraví. S těmito podklady se však stěžovatel nijak relevantně nevypořádal. Nejvyšší správní soud proto neshledává nezákonným závěr městského soudu, že stěžovatel nedostatečně zjistil skutkový stav v rozporu se zásadou materiální pravdy, čímž zatížil vedené správní řízení vadou, pro kterou nemůže jeho rozhodnutí obstát.

[14] Nelze přisvědčit námitce stěžovatele, že by řádným zjištěním skutkového stavu tak, jak mu uložil městský soud, nahrazoval činnost orgánů činných v trestním řízení či se dopouštěl překvalifikace trestného jednání. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatel je vázán závěry trestních soudů, avšak pouze v těch věcech, kterými se trestní soudy přímo zabývaly. Jeho úkolem není kvalifikace trestného činu v rámci trestního zákoníku, ale posouzení skutečností relevantních dle zákona o obětech trestných činů. Ostatně v rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 12. 2014, č. j. 1T 177/2014 - 189, je uvedeno, že „[p]odle § 229 odst. 2 tr. řádu byl poškozený J. F. odkázán se zbytkem svého nároku na řízení ve věcech občanskoprávních, neboť v průběhu řízení před soudem uplatnil i náhradu nemajetkové újmy, když jeho zdravotní problémy soud v žádném případě nepochybně, rovněž vzal na vědomí i jeho psychické potíže, také zcela jistě v souvislosti s přepadením, avšak v adhezním řízení poškozený nepředložil dostatek podkladů proto, aby i v této části mohlo být rozhodnuto o přiznání nemajetkové újmy.“

[15] Nejvyšší správní soud uzavírá, že relevantní je především příčinná souvislost mezi trestným činem a prokázanou újmou na zdraví. Ta přitom ani nemusela nastat při trestném činu či bezprostředně po něm. Jedinou limitací v této sféře jsou subjektivní a objektivní lhůta pro podání žádosti dle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Stěžovatel si tak musí sám posoudit otázku, zda bylo žalobci jako oběti v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví ve smyslu zákona o obětech trestných činů.

[16] Co se týče námítky stěžovatele, že vyjádření společnosti IndustryZone s. r. o. mu bylo dodáno již na počátku správního řízení, není tato námitka vzhledem k důvodům, pro které městský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele, relevantní. Stěžovatel se v podstatě vymezuje pouze proti tvrzením uvedeným v žalobě. Nutno však dodat, že na č. l. 16 správního spisu (přílohy žádosti o poskytnutí peněžité pomoci) je uvedeno „Potvrzení pro uchazeče o zaměstnání“ ze dne 27. 5. 2015, v němž jednatel společnosti IndustryZone s. r. o. potvrzuje, že žalobce měl nastoupit do zaměstnání u této společnosti, k čemuž nedošlo z důvodu úrazu způsobeného fyzickým napadením. Rovněž oponentura vůči překvapivosti rozhodnutí stěžovatele směřuje vůči žalobním

námítkám a nikoliv proti napadenému rozsudku. Městský soud nejen že nezpochybňuje, že si stěžovatel musí opatřit všechny relevantní podklady, ale stěžovateli přímo vytýká, že tak neučinil.

[17] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozsudek městského soudu netrpí namítanou nezákonností. Kasační stížnost není důvodná, a proto ji zdejší soud zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá tak právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalobci náklady řízení nevznikly, vyjádření ke kasační stížnosti nepodal. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

[19] Ustanovený zástupce žalobce neučinil ve věci žádný úkon, za který by bylo lze přiznat odměnu. Nejvyšší správní soud dodává, že zástupce žalobce vyzval (výzvou ze dne 18. 11. 2019, č. j. 7 As 364/2019 - 13), aby vyčíslil, resp. doložil výši nákladů řízení, na tuto výzvu však ve stanovené lhůtě nikterak nereagoval. Z uvedených důvodů mu proto nebyla přiznána odměna ani náhrada hotových výdajů.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. dubna 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu